

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ АСПЕКТ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМИ КОМПАНІЯМИ

В умовах посилення глобалізаційних інтеграційних процесів реалізація економічного потенціалу країни в міжнародному поділі праці є головним критерієм конкурентно-спроможності національної економіки. Одним із основних зовнішньоекономічних партнерів України є Європейський Союз.

Іноземні інвестиції є одним із головних чинників, які можуть забезпечити необхідні структурні реформи економіки України та найкращим чином реалізувати її економічний потенціал. Внаслідок недостатності власних інвестиційних ресурсів, поступового занепаду традиційних для країни галузей економіки роль іноземних інвестицій зростає. Саме інвестиції є одним із традиційних пріоритетів економічних відносин між Україною та ЄС. Тому дослідження інвестиційних аспектів взаємодії України з Євросоюзом є досить актуальним у сучасних умовах розвитку інтеграційних процесів.

Дослідженню теоретичних і практичних питань взаємодії України з Євросоюзом та, зокрема, інвестиційним аспектам даного процесу присвячені численні роботи вітчизняних вчених, зокрема: В. Вельдіса, М. Денисенко, В. Федоренко, А. Майєва, К. Звягіна та ін. [1-4].

Іноземний капітал, який глибоко проникнув в економіку багатьох країн світу, став складовою частиною їх відтворювального процесу. За іноземними інвестиціями стоїть впровадження нових технологій, випуск нових видів продукції, новий стиль менеджменту, використання всього кращого з практики зарубіжного бізнесу. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) мають велике значення для економіки кожної країни, оскільки дозволяють створити нові робочі місця, підприємства з іноземними інвестиціями виробляють товари та надають послуги, що приводить до зростання валового внутрішнього продукту країни.

В Україні спостерігається занепад традиційних для неї галузей економіки. У першу чергу це стосується чорної металургії, вугільної галузі, важкого машинобудування, теплової електроенергетики, нафтохімічної промисловості. Загальна зношеність основних фондів цих галузей наближається до критичної позначки, після якої подальше функціонування підприємств цих галузей стане просто небезпечним як для працівників, так і для населення та екології регіонів [2]. Ще одним досить суттєвим чинником, що може призвести до занепаду підприємств вищезгаданих галузей, є високий рівень енергетичної складової в собівартості їхньої продукції. За оцінками експертів, енергомісткість продукції даних галузей у 1,5–3,5 разу перевищує середньоєвропейський рівень [3]. Отже, подальший розвиток вітчизняної економіки є неможливим без залучення іноземних інвестицій, які мають бути спрямовані на реструктуризацію та модернізацію провідних галузей української економіки.

Аналіз динаміки прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в економіку України за 2005–2016 рр. показує, що більшу частку інвестицій становлять інвестиції з ЄС, і вони постійно збільшуються. Варто зазначити, що близько 25% загальносвітових

інвестицій надходять з Кіпру, що є офшорною зоною для України та більшою мірою уособлює повернення капіталів, виведених локальними бізнесменами в попередні роки. В умовах непрозорості власників офіційно ускладненим є питання чіткого розподілу між інвестиціями українського походження та європейського [4].

Країни ЄС є основним донором прямих іноземних інвестицій в економіку нашої країни. Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій з країн ЄС станом на 1 січня 2017 р. дорівнював 33,0 млрд. дол. США, що становило 73,7% від їх загального обсягу. До основних країн-інвесторів, на які припадає більше 75% загального обсягу прямих іноземних інвестицій, відносять такі держави ЄС: Кіпр – 11,1 млрд. дол. США (24,8% загальної суми ПІІ та 35,6% суми ПІІ, внесених з ЄС), Нідерланди – 5,8 млрд. дол., Німеччина – 5,4 млрд. дол., Австрія – 2,6 млрд. дол., Велика Британія – 1,9 млрд. дол. США. Велику частку ПІІ зосереджено на підприємствах промисловості – 17,5 млрд. дол. (31,7%), зокрема переробної – 14,3 млрд. дол. США. В установах фінансової та страхової діяльності акумульовано 14,9 млрд. дол. США (26,9% загального обсягу) прямих інвестицій, у підприємствах з оптової та роздрібною торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів – 6,7 млрд. дол. (12,1%), в організаціях, що здійснюють операції з нерухомим майном, – 4,2 млрд. дол. США (7,6%) [5].

Значні обсяги інвестицій з Кіпру припадають на промисловість – 25,5%, така ж частка припадає на фінансовий сектор. Слід відзначити, що структура інвестицій з Кіпру є найбільш різноманітною, але досить чітко повторює галузеву структуру українських ФПГ, кошти яких переважно і реінвестуються через Кіпр до України. Найбільшим іноземним інвестором в українську промисловість є Німеччина. Проте слід пам'ятати, що приблизно 4,5 млрд. дол. США інвестовані в один об'єкт – МК «Криворіжсталь» [1]. Загальна сума інвестицій від інших промислових корпорацій Німеччини в економіку України є незначною. Крім того, у 2014 р. німецькі корпорації припинили свою діяльність на території Кримської АО – «Siemens AG», який брав участь у створенні «вітропарку», а також підприємства зі складання комерційних автомобілів компанії «Volkswagen AG».

Прямі іноземні інвестиції з Нідерландів реалізовано переважно в промисловість, ІТ-сектор та оптову й роздрібну торгівлю. Нідерландські інвестори активно займалися створенням сучасних логістичних центрів комерційної нерухомості в Україні.

Основною сферою інтересів інвесторів з Австрії в Україні є фінансова й страхова діяльність. Основним інвестиційним проектом в Україні стало придбання австрійською фінансовою групою «Raiffeisen» Акціонерного пенсійно-поштового банку «Аваль» та створення на його основі АППБ «Райффайзен-Аваль» одного з провідних комерційних банків України [6]. Досить незначні кошти вкладені австрійськими інвесторами в підприємства промисловості, оптової та роздрібною торгівлі, підприємства сфери послуг. Певний інтерес у австрійських інвесторів в Україні викликали підприємства енергетичного сектора, але доступ до цього сектора з боку іноземних інвесторів був обмежений з боку влади та олігархічних структур.

Прямі іноземні інвестиції з Великої Британії в Україну дорівнювали 1,97 млрд. дол. США. Переважний обсяг інвестицій – 85,1% – було здійснено у сферу послуг і лише 14,9% – у промисловість [6]. Така структура інвестицій дещо відтворює галузеву структуру національного господарства Великої Британії. Проте слід зазначити, що сфера фінансових і страхових послуг, яка є головною галуззю економіки Великої Британії, в Україні майже не представлена, що свідчить про можливі перспективи надходження британських інвестицій до цього сектора економіки.

Важливим аспектом інвестиційної взаємодії між Україною та ЄС є інвестування українських коштів в економіку країн ЄС. Прямі зарубіжні інвестиції з України до ЄС створюють передумови транснаціоналізації українських підприємств. Слід відзначити, що значна частка коштів, які інвестовані в Кіпр, реінвестується в економіку України (за експертними даними, приблизно 50–55%), але всі інші інвестиції до країн ЄС є вкладенням у промислові підприємства та підприємства сфери послуг [6].

Таким чином, прямі іноземні інвестиції з країн Європейського Союзу мають важливе значення для економіки України. Створення Зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом має стати значним поштовхом не тільки для розширення зовнішньоторговельного обороту між Україною та Євросоюзом, але й для більш активного інвестування з боку європейських країн в економіку України. Це буде сприяти подальшому розвитку основних галузей української промисловості та підвищенню конкуренто-спроможності товарів вітчизняного виробництва на закордонних ринках.

Список використаних джерел:

1. Вельдіс В. Інституціональні перетворення в недержавному секторі економіки: реорганізація й групова взаємодія корпорацій : навчальний посібник / В. Вельдіс; Європ. ун-т. – К. : Вид-во Європейського ун-ту, 2012. – 74 с.
2. Інвестування національної економіки : монографія / За ред. В. Г. Федоренка, М. П. Денисенка. – К. : ІПК ДСЗУ, 2011. – 295 с.
3. Mayhew A. *Ukraine and the European Union: Financing Accelerating Integration* / A. Mayhew; *Urząd Komitetu Integracji Europejskiej*. – Warsaw, 2013. – 216 p.
4. Звягіна К. С. Проблеми іноземного інвестування в Україні / К. С. Звягіна // *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Політологія. Соціологія. Право. – 2013. – № 1. – С. 98–100.
5. Державний комітет статистики України. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua
6. Офіційний сайт Статистичного агентства ЄС «Євростат» Єврокомісії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/Eurostat>